

Vergaderjaar 2009–2010

30 536

Regels inzake de volledige liberalisering van de postmarkt en de garantie van de universele postdienstverlening (Postwet 20..)

Nr. 117

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 maart 2010

In het spoeddebat van 18 februari 2010 (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2009–2010, nr. 57) heeft de toenmalige staatssecretaris het lid Elias een brief toegezegd met een quick scan (kwantitatief) naar de ontwikkeling van de postvolumes over de afgelopen vier jaren. In deze brief worden de verschillende cijfers kort en feitelijk op een rij gezet. Het gaat daarbij om openbare bronnen, waaronder Ecorys, de RBB Postmonitor, jaarrekeningen TNT, het NMa besluit in de zaak Sandd vs TNT en de website van Sandd.

Om de lange termijn ontwikkelingen beter zichtbaar te maken worden de gegevens over de periode 2001 tot en met 2009 gepresenteerd en wordt ingegaan op prognoses voor de jaren tot en met 2012. Mogelijke verklaring voor de teruglopende postvolumes is de toename van elektronische communicatie. Ter illustratie zijn in onderstaande quick scan ook daarover enkele gegevens opgenomen. De brief begint met een korte samenvatting (1) en vervolgens komen de eigenlijke quick scan van de postvolumes (2) en de quick scan van de opkomst van het elektronische verkeer (3) aan bod. De brief sluit af met een korte conclusie (4).

1. Samenvatting

De quick scan laat een duidelijk dalende trend zien waar het gaat om de postvolumes. Tussen 2001 en 2008 daalde het aantal geadresseerde poststukken van 5,6 mld naar 5,3 mld, een daling van 5,3%. De laatste jaren zijn er aanwijzingen dat de markt sneller krimpt. Zo daalde de markt in 2007 met 2,8% en in 2008 met 1,9%. Een belangrijke verklaring die hiervoor wordt aangevoerd door verschillende partijen is de snelle opkomst van bijvoorbeeld internetbankieren en andere vormen van elektronische communicatie. Waar banken vroeger bijvoorbeeld elke week een rekeningoverzicht verstuurden, gebeurt dat tegenwoordig minder frequent of niet meer. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor rekeningen van telefoonbedrijven. Voor de periode tot 2012 zal de daling zich volgens diverse bronnen (SEO, TNT, EC) voortzetten.

2. Quick scan van de volumeontwikkelingen volgens diverse bronnen

In februari 2008 stuurde ik uw Kamer het rapport Onderzoek Marktwerkingsbeleid. In dat rapport werd in de sectoranalyse postmarkt een reeks weergegeven over de volumes van geadresseerde post over de jaren 2001–2006. Die lieten een redelijk stabiel beeld zien, waarbij wel werd gesteld dat in 2006 een daling te zien was. Eveneens werd gesteld dat de postmarkt concurrentie ondervindt van andere communicatiemiddelen zoals telecom en e-mail.

Inmiddels zijn gegevens beschikbaar gekomen over recente jaren vanaf 2007 uit diverse bronnen. Die gegevens betreffen de drie grootste postbedrijven in Nederland. Gegevens over kleinere bedrijven zijn over de betreffende jaren niet beschikbaar. Pas vanaf 2008 zijn er van een beperkt aantal kleine bedrijven zeer indicatieve gegevens bij de OPTA bekend, die op relatief zeer lage postvolumes wijzen (hooguit een paar miljoen stuks). Het aandeel in het totale postvolume van deze kleine bedrijven is daarmee zeer beperkt (hooguit 1%).

Postvolumes en marktaandelen van de drie grootste postbezorgers van geadresseerde post

jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Volume (mln)</i>									
TNT	5 562	5 521	5 384	5 302	5 139	4 918	4 807	4 693	4 473
wv inkomende buitenlandse post geschoond	5 562	5 521	5 384	5 302	5 139	4 918	4 693	4 579	4 359
% tov vorig jaar geschoond		-0,7%	-2,5%	-1,5%	-3,1%	-4,3%	-4,6%	-2,4%	-4,8%
Sandd	14	40	68	130	230	320	390	400	nbn
Selekt Mail	0	27	70	100	250	300	300*	300*	nbn
Totaal	5 576	5 588	5 522	5 532	5 619	5 538	5 497*	5 393*	nbn
Totaal geschoond	5 576	5 588	5 522	5 532	5 619	5 538	5 383*	5 279*	nbn
% tov vorig jaar		+0,2%	-1,2%	+0,2%	+1,6%	-1,4%	-2,8%	-1,9%	nbn
<i>Marktaandeel</i>									
TNT	99,7%	98,8%	97,5%	95,8%	91,5%	88,8%	87,5%	87,0%	
Sandd	0,3%	0,7%	1,2%	2,3%	4,1%	5,8%	7,1%	7,4%	
Selekt Mail	0,0%	0,5%	1,3%	1,8%	4,4%	5,4%	5,5%	5,6%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Bronnen: RBB Postmonitor 2007 (2001–2006), ECORYS 2008 (2007)¹, jaarrekeningen TNT (2008–2009), website Sandd., NMa besluit in zaak Sandd vs TNT

¹ ECORYS (2008): Main Developments in the EU Postal Sector 2006–2008, study commissioned by DG Internal Market.

* cijfers TNT vanaf 2007 inclusief volumes VSP (enkele tientallen miljoenen)

** Postvolumes Selektmail (2007–2008) schattingen.

Opgemerkt wordt dat bij TNT in 2007 een stelselwijziging is opgetreden waardoor in het volume vanaf 2007 ca. 114 mln inkomende buitenlandse poststukken zijn gaan meetellen. Om een juiste vergelijking van de volumeontwikkelingen mogelijk te maken worden de cijfers daarvoor geschoond. Gegevens over deze poststukken zijn niet beschikbaar voor de jaren voor 2007, maar de aantallen zullen ongeveer in dezelfde orde van grootte hebben gelegen.

Uit de tabel blijkt een drietal duidelijke ontwikkelingen:

- (1) het totale postvolume van de drie grootste postbedrijven daalt tot heden van 5,6 mld in 2001 tot 5,3 mld in 2008. De krimp treedt vooral op vanaf 2006;
- (2) Sandd en Selektmail vertonen over de periode 2001–2007 groei en hebben vooral een groter marktaandeel verworven vanaf 2005; dit is een logische ontwikkeling gelet op de gefaseerde vrijmaking van de markt;
- (3) de daling bij de postvolumes van TNT is sterker dan de daling van het

totale postvolume. Dit ligt aan de krimp in het algemeen alsmede de toegenomen concurrentie. Als in een krimpende markt Sandd en Selektmail immers groeien, leidt dat tot een dubbel effect bij TNT. TNT verliest volume door autonome dalingen op de postmarkt én door de concurrentie.

In het rapport van *Ecorys* over «alternatieven voor gedwongen ontslagen bij TNT»¹ wordt gesteld dat de *verwachting* bij TNT is dat ongeveer 2/3e van de vermindering in postvolume het gevolg is van substitutie en 1/3e van concurrentie. De toenmalige staatssecretaris heeft deze verhouding ook in uw Kamer genoemd (waarbij overigens in het spoeddebat op 18 februari 2010 per abuis de verhouding andersom werd gelegd). De vraag is of dat ook al feitelijk is gebleken. Over de gehele periode 2001–2008 is het (geschoonde) postvolume bij TNT teruggelopen met 17,7%, terwijl de totale markt met 5,3% is teruggelopen. Het grote verschil hier wordt dus vooral verklaard door toegenomen marktaandeel van de concurrenten. Indien echter alleen gekeken wordt naar 2007 en 2008 dan blijkt deze verhouding te kloppen: een daling van het (geschoonde) postvolume bij TNT met 6,9% bij een daling op de totale markt met 4,7%.² De daling op de totale markt is dan inderdaad 2/3e van de daling bij TNT.

Ter verdere illustratie van de verwachte dalingen van de postvolumes kan ten slotte worden verwezen naar het onderzoek «Marktmodel van de geliberaliseerde postmarkt 2009–2012» dat door SEO in opdracht van de vakbonden is opgesteld. Daarin wordt een teruggang van het totaal aantal geadresseerde poststukken geprognosticeerd van 5,3 mld in 2009 naar 4,8 mld in 2012. Dat komt neer op ca. 3% jaarlijkse daling. Volgens de zeer recent gepubliceerde jaarcijfers van TNT is de daling van haar postvolume in 2009 4,8%. Dat zou ook in lijn zijn met de 2/3e–1/3e verhouding.

3. Ontwikkeling elektronisch verkeer

Tegelijk met de ontwikkeling van de postvolumes is een duidelijke stijging te zien van het elektronisch verkeer. Onderstaande tabel geeft cijfers over de ontwikkeling van een aantal van deze diensten:

Ontwikkeling elektronisch verkeer

jaar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
% huishoudens internettoegang (a)	63	65	71	78	80	83	86	90
% internetgebruikers via email communiceren (a)				92	93	94	94	95
% huishoudens breedband internet aansluiting (a)	15	22	34	54	66	74	74	77
% huishoudens telebankieren (a)				58	67	72	74	78
% elektronische belasting-aangifte (b)	34				68			92 (c)

Bronnen: (a) Centraal Bureau voor de Statistiek: de digitale economie 2009, (b) TNT Post: TNT Post en de Postwet, 2006. Voor (c) geldt dat het percentage een verwachting is voor het jaar 2010

De percentages huishoudens die elektronisch bankieren en belastingaangifte doen, zijn twee voorbeelden waaruit een toenemend gebruik van elektronische communicatie blijkt met gevolgen voor de postvolumes. Het gaat dan al snel om vele miljoenen poststukken. Denk echter ook aan bedrijven die hun rekeningafschriften steeds meer digitaal versturen.

¹ «Alternatieven voor gedwongen ontslagen bij TNT», onderzoek in opdracht van CNV Publieke Zaak, ABVAKABO FNV en BVPP.

² De percentages zijn berekend op basis van de voor inkomend cross border verkeer geschoonde postvolumes.

³ ITA Consulting en WIK Consult, Augustus 2009.

Omdat het aantal huishoudens met internet- en breedbandtoegang toeneemt, en er ook nog steeds groei zit in het aantal mensen die via e-mail communiceren, is er sprake van een structurele verandering in het communicatiegedrag van consumenten. In het rapport «Evolution of the European Postal Market since 1997»³, opgesteld in opdracht van de Europese Commissie, wordt deze verandering gezien als een grote uitdaging

voor de postvervoerders. Hetzelfde rapport noemt daarnaast ook de economische terugval vanaf de tweede helft 2008 als belangrijke factor. Beide factoren zullen volgens het rapport met name in de volwassen postmarkten van de westerse EU lidstaten resulteren in verder teruglopende postvolumes.

4. Slot

Bovenstaande quick scan laat op basis van cijfers over de afgelopen jaren en op basis van verwachtingen voor de komende jaren krimpende postvolumes zien. Een belangrijke verklaring daarvoor lijkt de opkomst en groei van elektronische communicatie.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven